

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

308

Vragen van de leden **De Hoop** en **Kathmann** (beiden PvdA) aan de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, voor Primair en Voortgezet Onderwijs en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht dat er steeds meer tijdelijke contracten worden gegeven in het onderwijs* (ingezonden 22 september 2022).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Primair en Voortgezet Onderwijs) en Minister **Dijkgraaf** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 14 oktober 2022).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht van de Algemene Onderwijsbond dat het aandeel tijdelijke contracten in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs de afgelopen tien jaar is toegenomen¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat dit gelet op de olopende personeelstekorten in het onderwijs een onwenselijke ontwikkeling is?

Antwoord 2

Ja. Het uitgangspunt van het kabinet is dat structureel werk in principe wordt georganiseerd op basis van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd. Gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt en het lerarentekort, is het zaak voor scholen om docenten te binden en te behouden en voor de overheid om hier het juiste klimaat voor te creëren.

Vraag 3

Bestaat er volgens u een relatie tussen het aandeel vaste contracten, de aantrekkelijkheid van het beroep en het lerarenlek? Zo ja, welke?

¹ AOb, d.d. 8 september 2022, «Mbo nieuwe koploper met tijdelijke docenten», <https://www.aob.nl/nieuws/mbo-nieuwe-koploper-met-tijdelijke-docenten/>.

Antwoord 3

De krapte op de arbeidsmarkt en het lerarentekort vormen een complex probleem waarvoor niet één oorzaak is aan te geven. In het kader van het terugdringen van de personeelstekorten, stimuleert het kabinet het aanbieden van vaste contracten. Het kabinet maakt het beroep aantrekkelijker door bijvoorbeeld loonsverhoging en middelen om de werkdruk te verlagen. Dit is van belang voor het behoud van leraren om uitstroom te voorkomen.

Vraag 4

Welke verklaring geeft u per sector voor de toename in het aandeel tijdelijke contracten?

Antwoord 4

Het is ingewikkeld om precies de vinger te leggen op de oorzaak per sector van de toename van tijdelijke contracten. In algemene zin zijn de relatief hoge aantallen pensioneringen van invloed op het aandeel tijdelijke contracten. Dit in samenhang met de instroom van nieuw personeel als gevolg van de werkdruggelden en subsidies die sinds 2020 zijn vrijgemaakt in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Beide ontwikkelingen hebben voor veel nieuwe werkenden op de onderwijsarbeidsmarkt gezorgd. Nieuwe werkenden beginnen veelal met een tijdelijk contract omdat het voor werkgevers gebruikelijk is eerst een contract voor bepaalde tijd aan te bieden. Het is belangrijk hierbij te vermelden dat het gewoonlijk wel gaat om tijdelijke contracten met uitzicht op vast en dat het voor zowel werkgever als werknemer ruimte biedt om te kijken of de plek passend is. Het bieden van een vast contract na een jaar ligt ook vast in de cao's.

Vraag 5

Op welke wijze geeft u uiting aan het beleidsvoornemen van het kabinet dat vast werk weer de norm moet worden?

Antwoord 5

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2, heeft het kabinet als uitgangspunt dat structureel werk in principe wordt georganiseerd op basis van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd. De inzet van het kabinet is om de verschillen tussen tijdelijke contracten en vaste contracten verder te verkleinen en het perspectief op een vast contract te vergroten. Voor een uitgebreide toelichting op de specifieke maatregelen verwijzen we naar de brief Hoofdlijnen over de toekomst van de Arbeidsmarkt van 5 juli jl.² waarover de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid binnenkort met u van gedachten wisselt in het Commissiedebat. In deze brief zijn maatregelen aangekondigd, gericht op het fundamentele onderhoud om de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. De maatregelen rond flexibele arbeid van dit kabinet zijn gericht om de positie van flexibele werknemers te verbeteren en te zorgen dat structureel werk in principe wordt georganiseerd op basis van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd. Concreet zal worden ingezet om de positie van oproepkrachten, uitzendkrachten te verbeteren en regelgeving voor tijdelijke contracten aan te scherpen dat bij structureel werk een vast contract hoort. De wendbaarheid die werkgever zoekt, mag niet ten koste gaan van de door de werknemer benodigde zekerheid. Aanvullend hierop wordt door het Ministerie van OCW verkend op welke manier we normen en prikkels voor vaste contracten op kunnen nemen in onderwijswetgeving. In het wetsvoorstel strategisch HRM-beleid zal aandacht worden besteed aan het bevorderen en normeren van vaste contracten en contracten met een grotere arbeidsomvang. Dit wetsvoorstel wordt nu voorbereid. Het streven is om het wetsvoorstel nog dit jaar voor internetconsultatie aan te bieden.

Vraag 6

Welke maatregelen neemt u momenteel om het aandeel tijdelijke contracten in het onderwijs terug te dringen?

² Kamerstuk 29 544, nr. 1112.

Antwoord 6

De vaste en tijdelijke contracten in het onderwijs worden jaarlijks gemonitord, om inzicht te behouden in de actuele stand van zaken in de verschillende sectoren. Specifiek voor het funderend- en middelbaar beroepsonderwijs neemt het Ministerie van OCW de volgende maatregelen. Wij spreken regelmatig met werkgevers en werknemers over vaste contracten om het onderwerp hoog op de agenda te houden. Daarnaast is in de nieuwe RAP-regeling (Regionale aanpak personeelstekort onderwijs) opgenomen dat alle regio's met strategische personeelsplanning (SPP) aan de slag moeten. Dit draagt bij aan meer inzicht in het toekomstig werkaanbod en daarmee aan de mogelijkheden om vaste contracten aan te bieden. Voor het stelsel van hoger onderwijs en wetenschap is de specifieke opgave van het kabinet te zorgen voor een gezond en sterk fundament. Met daarin rust en ruimte voor met name onderzoekers om het werkveld aantrekkelijk te houden. Bij de uitwerking van sectorplannen voert het Ministerie van OCW regelmatig overleg met de onderwijsinstellingen vanuit hun rol als werkgever om te komen tot strategisch personeelsbeleid. Mede door de structurele gelden vanuit het Ministerie van OCW zal dat moeten bijdragen aan meer vaste contracten voor werknemers.

Vraag 7

Bent u bereid om extra maatregelen te treffen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Zoals beschreven bij antwoord 5 en 6, omvat het huidige coalitieakkoord een breed pakket aan maatregelen om toe te werken naar meer vaste contracten voor werknemers en een balans tussen wendbaarheid en zekerheid. We richten ons nu op de uitwerking en uitvoering daarvan.

Vraag 8

Voert u gesprekken met de werkgeversorganisaties om het aandeel tijdelijke contracten naar beneden te brengen? Zo ja, met welke insteek? Ziet u nog een andere rol voor uzelf weggelegd?

Antwoord 8

Zoals reeds toegelicht bij de beantwoording van vraag 6 worden er op ambtelijk en bestuurlijk niveau van het Ministerie van OCW gesprekken gevoerd met de onderwijsinstellingen in hun rol als werkgever en als bestuur. Ter uitvoering van de werkagenda bij het Onderwijsakkoord «samen voor het beste onderwijs», spreken wij met raden, vakbonden en beroepsgroepen over lerarentekorten en tijdelijke contracten. De insteek blijft om de balans te verbeteren tussen wendbaarheid voor instellingen en zekerheid voor werknemers. Buiten de eerder genoemde acties blijven wij in het kader van de arbeidsmarktkrapte het aandeel tijdelijke contracten volgen.

Vraag 9

Kunt u aangeven hoe het aandeel tijdelijke contracten, uitgesplitst naar functie, in het hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs zich over de afgelopen tien jaar heeft ontwikkeld?

Antwoord 9

De onderstaande tabellen bevatten de momenteel beschikbare informatie. De gegevens zijn afkomstig van de websites van de Vereniging Hogescholen (VH³) en De Universiteiten van Nederland (UNL⁴). Voor de universiteiten is uitsplitsing naar functie wel mogelijk; voor de hogescholen niet.

³ https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/287/original/factsheet_personeel_2021_v2%2820220726%29.pdf?1659343161
https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/105/original/factsheet_personeel_2019.pdf?1582876690.

⁴ https://www.universiteitenvannederland.nl/f_c_verhouding_vast_tijdelijk.html.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vast	80%	82,1%	85,3%	85,9%	84,6%	84,5%	81,6%
tijdelijk	20%	17,9%	14,7%	14,1%	15,4%	15,5%	18,4%
fte totaal	34.933,0	35.800,4	35.807,7	36.146,0	37.169,1	38.467,2	41.342,7

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aandeel tijdelijke contracten op universiteiten										
Hoogleraar	5%	6%	5%	5%	6%	4%	4%	4%	4%	4%
Universitair Hoofddocent	4%	4%	4%	4%	4%	3%	3%	3%	3%	3%
Universitair Docent	30%	30%	31%	30%	30%	27%	26%	26%	28%	30%
Docent	50%	52%	54%	56%	54%	52%	51%	53%	57%	60%
Onderzoeker	87%	87%	88%	88%	88%	87%	88%	88%	90%	90%
Overig wetenschappelijk pers.	85%	87%	86%	86%	86%	86%	84%	83%	80%	82%
Promovendus	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ondersteunend Personeel	14%	14%	14%	15%	15%	15%	15%	16%	18%	18%
Totale omvang personeel per functiecategorie (Fte)										
Hoogleraar	2.584	2.639	2.648	2.724	2.736	2.830	2.957	3.061	3.146	3.196
Universitair Hoofddocent	2.191	2.220	2.224	2.276	2.430	2.470	2.538	2.624	2.714	2.919
Universitair Docent	4.675	4.734	4.830	4.938	5.131	5.329	5.463	5.662	6.061	6.440
Docent	2.278	2.437	2.539	2.718	2.845	2.947	3.038	3.270	3.655	4.016
Onderzoeker	3.982	3.897	4.005	4.027	4.048	4.140	4.151	4.367	4.594	4.479
Overig wetenschappelijk pers.	381	418	435	420	471	493	453	442	446	448
Promovendus	8.710	8.702	8.714	8.686	8.829	8.982	9.151	9.479	10.148	10.846
Ondersteunend Personeel	18.101	18.139	18.210	18.444	18.793	19.362	19.769	20.613	21.560	22.578

De ontwikkeling van het aandeel tijdelijke contracten in 2021 hangt samen met de inzet van tijdelijke (Corona) middelen. Het effect van de recente (cao-)afspraken en acties in het hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs gericht op meer vaste contracten, is nog niet in bovenstaande tabellen zichtbaar.

Vraag 10

Wilt u deze vragen beantwoorden nog vóór de deadline van de inbreng feitelijke vragen Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2023?

Antwoord 10

Ja.